

Melkveehouderij

Onderzoeksprogramma Biologische Veehouderij

De projecten voor de Biologische Melkveehouderij zijn onderdeel van het onderzoeksprogramma Biologische Veehouderij en richten zich op:

- Technische aspecten en knelpunten (Aver Heino);
- Kennisontwikkeling en innovatie samen met biologische melkveehouders (Bioveem);
- Gezondheid biologisch melkvee;
- Bedrijfseconomische perspectieven biologische melkveehouderij.

Met deze programma-onderdelen wil het onderzoek bijdragen aan de ontwikkeling van biologische melkveehouderijsystemen en knelpunten helpen oplossen.

Participanten en financiering

Het in dit bericht beschreven onderzoek is uitgevoerd door Praktijkonderzoek ASG en gefinancierd door het Ministerie van LNV en het Productschap Zuivel.

Meer informatie

Voor alle technische vragen over biologische melkveehouderij en het bestellen van meer exemplaren van dit onderzoeksbericht: Bel de Biofoon, 0800 – 246 00 00 of kijk op www.biofoon.nl.

100 % biologisch voer

Volgens de Europese regelgeving moet vanaf augustus 2005 al het voer in de biologische melkveehouderij van biologische oorsprong zijn. Eén van de gevolgen hiervan zal zijn dat biologisch krachtvoer duurder wordt. De mogelijkheid om rantsoenen en samengestelde voeders aan te vullen met goedkope – gangbare – componenten vervalt immers. Ook de verkrijgbaarheid van biologische grondstoffen zal naar verwachting knelpunten kunnen opleveren. Voor veehouders is dit aanleiding om te zoeken naar

mogelijkheden om de bedrijfsvoering aan te passen, zodat de afhankelijkheid van duurder krachtvoer niet te groot wordt.

Aanknopingspunten om de extra kosten te beperken liggen vooral in het verbeteren van de teelt en de benutting van eiwitrijke voedergewassen. Praktijkcentrum Aver Heino onderzoekt daarom de mogelijkheden om de eiwitvoorziening van melkvee te optimaliseren, want juist bij eiwitrijke voeders wordt een aanzienlijke prijsstijging verwacht.

Oplossingen verschillen per bedrijfstype

De mogelijkheden om kostprijsverhoging als gevolg van duurder krachtvoer op te vangen zijn sterk afhankelijk van de bedrijfsomstandigheden. Op een extensief bedrijf op veengrond, waar alleen gras verbouwd kan worden, zullen andere oplossingen gezocht moeten worden dan op een bedrijf op zand of lichte klei, waar meerdere voedergewassen te telen zijn. Voor alle bedrijven geldt dat kwaliteit en opbrengst van eigen ruwvoer belangrijker worden naarmate de prijs van krachtvoer hoger is.

Als gekeken wordt naar het totale eiwitaanbod uit ruwvoer op een bedrijf gedurende het jaar, dan lijkt het aanbod nog wel aan te sluiten op de behoefte. Problemen ontstaan echter bij de timing. Zo is het eiwitpercentage in grasklaver gedurende de nazomer en de herfst hoog, terwijl de benutting dan juist beperkt is. De opname door het vee is lager, terwijl ook de mogelijkheden voor inkuilen afnemen. Is er op het bedrijf een ruwvoeroverschot, dan kan het financieel aantrekkelijk zijn dit te verwerken tot grasbrok, ter vervanging van het krachtvoer. Dit ondanks

de extra kosten die hiermee gemoeid zijn. Een voorwaarde is uiteraard dat er in de omgeving een grasdrogerij is.

Op intensieve bedrijven (met circa 10.000 kg melk per hectare) op zandgrond of lichte klei is meestal geen sprake van een ruwvoeroverschot. Op deze bedrijven is het wenselijk zoveel mogelijk eiwit zelf te verbouwen. Het is daarbij zaak kritisch naar het areaal snijmaïs te kijken, want het kan aantrekkelijk zijn een deel hiervan te vervangen door grasklaver of door een gras-erwtmengsel. Op meer extensieve bedrijven (circa 7.250 kg melk per hectare) op zand of lichte klei is het vaak mogelijk meerdere gewassen te telen. Bovendien is er dikwijls sprake van een ruwvoeroverschot. Uit berekeningen door ASG blijkt dat het in veel gevallen aantrekkelijk is dit ruwvoeroverschot weg te werken door de krachtvoergif te verlagen en meer koeien te melken. Hiervoor is wel meer stalruimte en meer arbeid nodig. Een toenemend aantal melkveeouders op dit type bedrijven ziet mogelijkheden in de teelt van granen, om deze vervolgens te laten verwerken tot krachtvoer.

Op of onder DVE-norm?

In een proef op Aver Heino is onderzocht of de koeien met een rantsoen met extra pens-afbreekbare koolhydraten uit graan (triticale) het onbestendige eiwit uit grasklaver beter kunnen benutten. De gedachte is dat de koeien zo meer microbiel eiwit kunnen vormen in de pens, waardoor er minder DVE (darmverteerbaar eiwit) in het rantsoen nodig is. In de proef werd een rantsoen gegeven dat in 100% van de norm voor eiwitbehoefte voorzorg en daarnaast een rantsoen dat 90% van de norm voor eiwitbehoefte dekte. In beide rantsoenen werd bovendien een variant aangebracht, waarbij in het ene geval 2 kg krachtvoer werd vervangen door gemalen triticale, en in de

andere variant werd alleen krachtvoer gegeven. Op basis van de eerste resultaten van deze proef werd geen effect gevonden op voeropname en melkproductie als 10% onder de gebruikelijke eiwitnorm werd gevoerd. Dit resultaat (zie tabel) biedt aanknopingspunten om een verdere besparing van eiwit mogelijk te maken. Het aandeel eiwitrijke grondstoffen in krachtvoer kan worden verminderd of er kunnen grondstoffen gebruikt worden met een lagere DVE-waarde. Vervanging van 2 kg krachtvoer door 2 kg triticale gaf geen verschillen in voeropname en melkproductie. Veehouders die de mogelijkheid hebben om zelf graan te verbouwen kunnen daarmee besparen op hun krachtvoeraankoop.

Jos Elderink: tevreden met triticale

Melkveehouder Jos Elderink in De Lutte (Overijssel) teelt voor het vijfde jaar triticale om in de energiebehoefte van zijn melkvee te voorzien. Het bedrijf telt 134 melkkoeien en circa 100 stuks jongvee. De grondsoort is leemhoudend zand. Naast 74 hectare grasland is 27 hectare bouwland in gebruik. Deze bouwlandpercelen liggen verder van het bedrijf en voor een deel op wat rijkere esgronden. De graanteelt bevat de melkveehouder goed: 'In voorgaande jaren maalden we het product, om het vervolgens aan te zuren en in te kullen. Dit jaar hebben we 16 hectare triticale als GPS (gehele plant silage) geoogst en van 11 hectare hebben we het graan gedorst en ook stro geoogst. Het stro gebruiken we voor de potstal waarin de nieuwmelkte koeien gehuisvest zijn. Het graan is geplet, aangezuurd en ingekuild. Door te pletten behoudt het graan meer structuur dan bij malen en je kunt er de koeien meer van voeren zonder dat dit problemen geeft. Voor het voeren gebruiken we een voermengwagen. Mooier nog is verstrekking via een krachtvoercomputer, zodat een betere sturing mogelijk is. Met het graan kunnen we een deel van het krachtvoer vervangen. Mijn ervaring is dat de koeien met de graanvoeding zoals wij die nu toepassen beter produceren dan met krachtvoer met gelijke voederwaarde. Teelttechnisch levert de graanteelt geen problemen. We zaaien de triticale in november. Het onkruid blijven we de baas door in het voorjaar enkele keren te eggen met de wiedege. In maart geven we een drijfmestgift. Na de oogst zaaien we gele mosterd als groenbemester. In het najaar werken we de groenbemester onder met een schijveneg. Door samenwerking met Natuurmonumenten en met akkerbouwbedrijven proberen we de graanteelt verder uit te breiden en daarnaast tot uitwisseling van graan en mest te komen. Het mooie van de graanteelt is dat zo een zoveel mogelijk gesloten kringloop ontstaat, met minimale invoer van buiten het bedrijf en de regio. En financieel blijkt het ook nog aantrekkelijk, omdat bespaard wordt op duur krachtvoer.'

Melkproductie per koe (gedurende hoofdperiode)

Eiwitvoorziening	100%		90%	
	KV*+ triticale	KV	KV + triticale	KV
Vervanging 2 kg kracht voer				
kg melk	27.8	27.2	27.0	27.7
percentage vet	4.23	4.25	4.37	4.20
percentage eiwit	3.41	3.35	3.37	3.38
vet, in gram	1174	1157	1179	1162
eiwit, in gram	947	913	909	935
FPCM**	28.7	28.1	28.2	28.4

*KV = Krachtvoer

**FPCM = fat protein corrected milk

De reeks 'biologischonderzoekbericht' geeft een impressie van het onderzoek op het gebied van biologische landbouw en voeding van Wageningen UR. Dit is een uitgave van Praktijkonderzoek van de Animal Sciences Group van Wageningen UR, gefinancierd door het ministerie van LNV. Het onderzoek draagt bij aan verdere ontwikkeling van de biologische landbouw en het oplossen van knelpunten. Meer info: www.biologischelandbouw.net en www.biofoon.nl